

SPROG OG IDENTITET
DANSK A
LÆRERVEJLEDNING

INDHOLD

INTRODUKTION TIL LÆRERVEJLEDNING.....	4
Formål og kernestof.....	4
Grønland i fokus.....	4
Undervisningsforløbets opbygning.....	5
Ressourcerummet.....	5
Forudgående moduler.....	5
MODUL 1: SPROG TIL DEBAT.....	6
Lektie.....	6
Metoder.....	6
Materiale til modulet.....	6
Forslag til modulets forløb.....	6
Gruppe 1: Tekstens komposition.....	7
Gruppe 2: Sproglige billeder.....	7
Gruppe 3: Sprogdebatten.....	7
MODUL 2: SPROG OG IDENTITETSFORSTÅELSE.....	8
Lektie.....	8
Metoder.....	8
Materiale til modulet.....	8
Forslag til modulets forløb.....	8
Gruppe 1: Billedet.....	8
Gruppe 2: Lydsporet.....	9
Gruppe 3: Identitet som tema.....	9

Gruppe 4: Komposition.....	9
Opgave 1:.....	9
Opgave 2:.....	10
Opgave 3:.....	10
MODUL 3: NATIONAL IDENTITET?.....	11
Lektie.....	11
Metoder.....	11
Materiale til modulet.....	11
Forslag til modulets forløb.....	11
LITTERATURLISTE.....	13
Tekster.....	13
Videoer.....	13
Produceret af Operation Dagsværk.....	13

INTRODUKTION TIL LÆRERVEJLEDNING

Kære lærer

Du sidder med Operation Dagsværks undervisningsmateriale om Sprog og identitet. Dette materiale er produceret af Operation Dagsværk som en del af årets oplysningskampagne. I 2018 samler eleverne på ungdomsuddanneæserne ind til et projekt til fordel for unge i Grønland. Der er blevet produceret seks undervisningsmaterialer der ser nærmere på Grønland med forskellige faglige vinkler, i fagene dansk, naturgeografi, historie, psykologi og samfundsfag. Ved at inddrage dette undervisningsmateriale, kan du bidrage til at eleverne tager del i et nyt dansk-grønlandsk kapitel samt at de kan træffe et oplyst valg om deres deltagelse på Dagsværkdagen d. 7. november 2018.

Denne lærervejledning giver dig øvelser, materialer, inspiration eller hele den færdige pakke til et undervisningsforløb i dansk. Lærervejledningen er bygget op som en forløbsplan. Læs mere herunder om det kernestof, som materialet dækker, og hvor du kan finde de øvrige materialer, der er henvist til i lærervejledningen.

FORMÅL OG KERNESTOF

Undervisningsmaterialets formål er at give eleverne indblik i hvilken rolle sprog og identitet har i Grønland, gennem litteraturen. Eleverne skal gennem analyse, fortolkning og perspektivering opnå en forståelse for dette. De vil ligeledes skulle reflektere over, hvad sprog og identitet betyder for dem selv. Formålet er ikke at definere "en grønlænder" eller "en dansker", eller lignende, men i stedet at kunne sætte spørgsmålstejn ved forståelsen af national identitet, ved at forholde sig til de tekster og den kulturelle kontekst, der arbejdes med.

Undervisningsforløbet arbejder med kernestofområdet "Tekster fra 2000-tallet, herunder de seneste fem års litteratur". Det er ikke en fuldstændig udtømmning af kernestofområdet, men kan ses som et bidrag til at afdække området.

GRØNLAND I FOKUS

Undervisningsmaterialet handler som angivet om sprog og identitet, med et Grønlands perspektiv. Grønland er i en unik situation på det område, gennem sin fælleshistorie med Danmark. Sproget fylder utrolig meget, senest i den til tider meget ophedede sprogdebat, fordi både dansk og grønlandsk tales i Grønland. Desuden er identitet meget oppe i tiden, dels set i en postkolonial kontekst og en søgen mod fortiden, dels set gennem øjnene på dem, der er både danske og grønlandske, ingen af delene, eller noget midt imellem. Alt

det beskæftiger litteraturen sig med i de seneste år i Grønland. Tit beskæftiger danskfaget sig med øvrig nordisk litteratur, men den grønlandske hører man næsten aldrig til. Dette undervisningsmateriale er bl.a. et bidrag til at gøre op med dette.

UNDERVISNINGSFORLØBETS OPBYGNING

Forløbet består af tre moduler af 90 minutter. Hvert modul tager udgangspunkt i en eller flere tekster. Undervisningsmaterialet kan bruges på A niveau. De forskellige moduler kan anvendes alene, men forløbet er opbygget således, at rækkefølgen på modulerne supplerer hinanden i forhold til viden, materiale og tema. Undervisningsforløbet er opbygget således, at hvert modul har en introduktion, hvor formålet med modulet er beskrevet. Hvert modul har ligeledes en angivelse af de metoder, som anvendes i modulet, og et forslag til modulets forløb med cirka tidsangivelser. Læreren kan således sagtens tilrettelægge modulet anderledes.

RESSOURCERUMMET

I ressource rummet på Operation Dagsværks hjemmeside (od.dk) kan du finde og downloade de dokumenter, som passer til de enkelte moduler. Selvom materialerne er henvendt til dette undervisningsforløb, kan de sagtens blive brugt eksternt i anden undervisning. I ressource rummet findes ligeledes supplerende materiale til hvert modul i form af links som er frit tilgængeligt på nettet.

FORUDGÅENDE MODULER

Da dette forløb som sagt ikke fuldstændigt dækker sit kernestofområde, kan det give mening f.eks. at inkludere det som en del af et længere forløb om "Tekster fra 2000-tallet, herunder de seneste fem års litteratur". Dette vil især give mening hvis eleverne vil perspektivere til andre kontekster end den grønlandske. Alternativt kan læreren supplere forløbet med perspektivtekster af fx. danske forfattere, der behandler samme tema. Ligeledes ville det give mening at supplere med baggrundsinformationer om den litterære periode i en bredere kontekst.

MODUL 1: SPROG TIL DEBAT

Formålet med dette modul er, at eleverne bliver præsenteret for den grønlandske sprogdebat, og kan bruge den til at forstå og analysere en tekst af en grønlandsk forfatter. Desuden skal eleverne reflektere over hvad sprog betyder for deres egen identitet, og hvad det kan betyde for andres.

LEKTIE

Til modulet har eleverne svaret på følgende spørgsmål:

- Hvad betyder sprog for dig?
- Hvilke sprog taler du?
- Hvilke(t) sprog ser du som dit/dine modersmål? Hvorfor?
- Hvilken national identitet har du? Hvorfor?
- Hvad betyder national identitet for dig?

METODER

Analyse, fortolkning og perspektivering

MATERIALE TIL MODULET

- Podcasten "*Sprogdebatten*" af Operation Dagsværk. Den er færdigproduceret inden skolestart 2018 og der vil være link til den i ressourcerummet.
- Teksten "*Til dig mit modersmål*" af Niviaq Korneliussen. Den ligger som pdf i ressourcerummet.

FORSLAG TIL MODULETS FORLØB

1. Eleverne tjekker ind ved at snakke med deres sidemakker om de spørgsmål, de har svaret på hjemmefra (5-10 min)
2. Hele klassen hører podcasten "*Sprogdebatten*" og tager noter til spørgsmålene herunder. Podcasten skal give eleverne baggrundsviden så de har en kulturel kontekst, de kan sætte forløbets tekster ind i. Spørgsmålene og svarene skal mest fungere som noter, så de husker de vigtigste pointer. (20-30 min)
 - Hvorfor er der en sprogdebat i Grønland og hvad går den ud på?
 - Hvilke historiske årsager er der til den?

- Hvordan knyttes sprog til identitet?
3. Eleverne deles i tre grupper, jf. nedenstående. Alle får udleveret og læser *“Til dig mit modersmål”* med fokus på det, deres respektive gruppe nu skal arbejde med. (10 min)

GRUPPE 1: TEKSTENS KOMPOSITION

- Lav berettermodellen over digtet
- Hvordan udvikler jeg'et sig?
- Hvordan udvikler jeg'ets forhold til du'et sig?

GRUPPE 2: SPROGLIGE BILLEDER

- Analyser de sproglige billeder forfatteren bruger - hvad betyder de? Ex. brugen af ordet “hjem”, eller “monster”, eller “kamp”
- Hvad er “du” i digtet?
- Hvorfor personificeres modersmålet og bliver til “du”?
- Hvilken effekt har dette på læseren?

GRUPPE 3: SPROGDEBATTEN

- Perspektiver digtet til sprogdebatten i Grønland
 - Hvorfor skifter jeg'et mellem dansk, grønlandsk og engelsk?
 - Hvilken holdning tror I, forfatteren har til sprogdebatten?
4. Eleverne besvarer opgaverne i deres grupper grundigt. Læreren kan tilføje yderligere spørgsmål til hver gruppe, hvis det skønnes nødvendigt. (15-20 min)
5. To repræsentanter fra hver gruppe fremlægger deres gruppes arbejde ved tavlen for resten af klassen. Alle tager noter til det, der bliver sagt til de forskellige fokuspunkter, så alle har fået en helhedsforståelse af teksten. (20 min)

MODUL 2: SPROG OG IDENTITETSFORSTÅELSE

Formålet med dette modul er, at sprog og identitet kobles sammen og ses i den grønlandske kontekst. Eleverne ser på forståelsen af national identitet gennem en film og en tekst med forskellige holdninger. Der er mulighed for omlagt skriftlighed for at eleverne kan komme mere i dybden med teksten.

LEKTIE

- Til modulet har eleverne læst "*Vi er nødt til at snakke om Grønland!*" af Aka Niviana. Den ligger som pdf i ressourcerummet.

METODER

Analyse, fortolkning og perspektivering (samt evt. postkolonial læsning)

MATERIALE TIL MODULET

- Kortfilmen "*Half&half*" af Aka Hansen. Der er et link til den i ressourcerummet.
- Teksten "*Vi er nødt til at tale om Grønland*" af Aka Niviana. Den ligger som pdf i ressourcerummet.

FORSLAG TIL MODULETS FORLØB

1. Hele klassen ser kortfilmen "*Half&half*" af Aka Hansen. (3 min)
2. Eleverne deles i fire grupper. De skal analysere videoen med hver deres fokus, jf. nedenstående. Eleverne kan få frie tøjler til analysen så længe de arbejder med deres gruppes fokus (fx. lydsporet). Eleverne har ligeledes mulighed for at tage udgangspunkt i nedenstående arbejdsspørgsmål. Læreren kan tilføje yderligere spørgsmål til hver gruppe, hvis det skønnes relevant. (15-20 min)

GRUPPE 1: BILLEDET

- Hvordan viser hun sin identitet i filmen?
- Hvilke ting vises som grønlandske? Kig fx på lokationer, påklædning, ting hun gør.
- Hvilke ting vises som danske? Kig fx på lokationer, påklædning, ting hun gør.

GRUPPE 2: LYDSPORET

- Hvordan bruges det grønlandske sprog? Hvorfor?
- Hvordan bruges det danske sprog? Hvorfor?
- I hvilken sammenhæng og hvorfor taler sprogene i munden på hinanden?
- Hvilket musik spilles i baggrunden og hvorfor?

GRUPPE 3: IDENTITET SOM TEMA

- Hvordan viser hun sin identitet i filmen?
- Hvorfor hedder filmen "Half&half"?
- Kig på de spørgsmål, hun stiller - hvem stiller hun dem til og hvorfor?
- Lav evt. en postkolonial læsning/analyse af filmen

GRUPPE 4: KOMPOSITION

- Kig på filmens forløb - er der en udvikling? Kig fx. på klippene der spilles baglæns.
 - Udvikler hun sig i løbet af filmen?
 - Hvad sker der i slutningen? Hvorfor?
3. Grupperne fremlægger for hinanden i matrix (fx. fremlægger gruppe 1 og 2 for hinanden imens gruppe 3 og 4 fremlægger for hinanden, hvorefter de bytter rundt, indtil alle grupper har fremlagt for hinanden), så alle hører alle gruppers analyser, og tager noter til dem. (20-25 min)
 4. Eleverne skal nu arbejde selvstændigt med teksten "Vi er nødt til at snakke om Grønland!" som de har læst til modulet. Enten vælger læreren en analytisk tilgang, fx. en af nedenstående opgaver, ellers kan eleverne selv vælge den tilgang, de helst vil arbejde med. Alt efter hvilken analytisk tilgang til teksten der vælges, kan resten af modulet være omlagt skriftlighed, så arbejdet i modulet kan blive en skriftlig aflevering. Ellers kan man lave fælles opsamling ved tavlen i slutningen af modulet.

OPGAVE 1:

Lav et semantisk skema over de konnotationer, som begrebet "grønlander/grønlandsk" har i teksten, og overvej de to nedenstående spørgsmål. Perspektivér derefter til fremstillingen af det grønlandske i "Half&half" eller sprogdebatten.

- Hvem er “os” og “vi” i teksten, og hvorfor bruger forfatteren disse pronominer?
- Hvilken rolle spiller Grønlands historie for identitetsforståelsen i teksten?

OPGAVE 2:

Lav en diskursanalyse af teksten, hvor den flydende betegnelse er “identitet”, og overvej de to nedenstående spørgsmål. Sammenlign derefter med identitetsdiskursen i “*Half&Half*” eller i “*Til dig, mit modersmål*”.

- Hvem er “os” og “vi” i teksten, og hvorfor bruger forfatteren disse pronominer?
- Hvilken rolle spiller Grønlands historie for identitetsforståelsen i teksten?

OPGAVE 3:

Lav en analyse og fortolkning af tematikkerne i teksten og overvej følgende:

- Hvem er “os” og “vi” i teksten, og hvorfor bruger forfatteren disse pronominer?
- Hvilken rolle spiller Grønlands historie for identitetsforståelsen i teksten?

MODUL 3: NATIONAL IDENTITET?

Formålet med dette modul er, at eleverne skal se på flere forståelser af grønlandsk identitet, bl.a. ved inddragelse af den grønlandske nationalsang. Desuden ser eleverne på identitet i et bredere perspektiv, når de forholder sig til deres egen nationale identitet ved at skrive selv.

LEKTIE

- Til modulet har eleverne læst "*Nunarput utoqqarsuanngoravit*". Den ligger som pdf i ressourcerummet.
- Til modulet har eleverne læst "*Spejl*" af Hulda Zober Holm. Den ligger som pdf i ressourcerummet.

METODER

Analyse, fortolkning, perspektivering og semantik

MATERIALE TIL MODULET

- Teksten "*Nunarput utoqqarsuanngoravit*". Den ligger som pdf i ressourcerummet.
- Teksten "*Spejl*" af Hulda Zober Holm. Den ligger som pdf i ressourcerummet
- Teksten "*21. juni*" af Niviaq Korneliussen. Den ligger som pdf i ressourcerummet

FORSLAG TIL MODULETS FORLØB

1. I plenum gennemgås "*Nunarput utoqqarsuanngoravit*" ved tavlen, og eleverne tager noter. Læreren kan især fokusere på følgende: (15 min)
 - Hvordan beskrives grønlandere i teksten? Kom med eksempler
 - Hvordan beskrives landet, og hvilken relation har befolkningen til landet?
 - Kom med eksempler på besjælinger og hvad de symboliserer
 - Hvilken rolle spiller Grønlands historie for identitetsforståelsen i teksten?
2. Eleverne laver individuelt et semantisk skema over de konnotationer, som ordet "grønlander" har i teksten "*Spejl*". (5-10 min)
3. Eleverne sættes i par eller vælger selv en partner. De fremlægger deres semantiske skema for hinanden, hvorefter de diskuterer og tager noter til følgende: (10 min)

- Hvilken rolle spiller “det danske” i digtet “Spejl”? Hvorfor?
 - Hvad er spejlet?
 - Hvilken rolle spiller sprog i digtet?
 - Hvilken effekt har det, at digtet står på både dansk og grønlandsk?
4. I plenum ved tavlen perspektiverer eleverne “Spejl” til “Nunarput utoqqarsuanngoravit” med fokus på hvordan den grønlandsk identitet italesættes. (5-10 min)
5. Eleverne får udleveret teksten “21. juni” og læser den. Individuelt besvarer de skriftligt følgende spørgsmål: (10 min)
- Hvorfor hedder digtet 21. juni?
 - Kig på tekstens komposition - hvorfor er der så mange gentagelser?
 - Hvordan definerer han at være grønlander i digtet? Mener han det?
 - Hvad mener han med “Greenlander by force”?
 - Find fordommene i digtet - hvorfor er de med? Hvilken effekt har det?
 - Sammenlign de to sidste vers med “Nunarput utoqqarsuanngoravit”
6. Med en partner eller i grupper af tre skal eleverne derefter forsøge at lave et tilsvarende digt, med samme komposition. Et udgangspunkt kunne være “At være dansker forklares på følgende måde”, eller en anden nationalitet, alt efter hvad der giver mening for eleverne. De kan evt. tage udgangspunkt i de spørgsmål, de besvarede i første modul. De skal helst lave et digt om den nationale identitet, de selv identificerer sig med, for at reflektere over hvad det betyder for dem, og dermed forstå digtet “21. juni” i en mere generel identitetsmæssig kontekst. Der vil komme fordomme i spil, og derfor er det selvfølgelig essentielt, at læreren sikrer en konstruktiv dialog med eleverne i udformningen af deres digte. (15-20 min)
7. Læreren parrer grupperne op, og de fremlægger deres digte for hinanden. I nogle klasser kan det være en fordel for eleverne at dette sker i mindre grupper - i andre klasse kan de grupper der ønsker at fremlægge for hele klassen, gøre det. (10 min)
8. Som en afslutning og opsamling, kan man i plenum eller med en sidemakker drøfte, hvad man rent fagligt har lært i forløbet, og om ens syn på sprog og identitet har ændret sig. (10 min)

LITTERATURLISTE

TEKSTER

- **Korneliussen, Niviaq:** Homo Sapienne, 1. udgave, Milik publishing, 2014 (uddraget "21. juni")
- **Korneliussen, Niviaq:** Til dig, mit modersmål, fra udstillingen "Ordet – (assiliaq)" på Nuuk Kunstmuseum, 2016
- **Lund, Henrik:** Nunarput utoqqarsuanngoravit, med oversættelse på Wikipedia https://da.wikipedia.org/wiki/Nunarput_utoqqarsuanngoravit – Senest besøgt 30.05.2018
- **Niviana, Aka:** Vi er nødt til at tale om Grønland, skrevet til dette undervisningsforløb, 2018
- **Zober Holm, Hulda:** Glaskugler Qaajasut, Forlaget Atuagkat, 2016 (uddraget "Spejl")

VIDEOER

- **Hansen, Aka:** Half&Half <https://vimeo.com/140504971>

PRODUCERET AF OPERATION DAGSVÆRK

- Podcasten "Sprogdebatten" vil ligge klar i ressourcerummet inden skolestart 2018